

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

GAZİANTEP SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2021 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	13
7.	DENETİM BULGULARI.....	13
8.	EKLER.....	60

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri	6
Tablo 7: GASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8: Amortisman Ayrılmamış Maddi Duran Varlıklar	17
Tablo 9: Kayıtlı Değerinden Fazla Amortisman Ayrılmış Maddi Duran Varlıklar	17
Tablo 10: Kamu Kurumlarından Vadesi Geçmiş Su Alacakları	29
Tablo 11: Atık Su Arıtma Tesisleri İçin Alınması Gereken Teşvik Bedelleri	35
Tablo 12: Zorunlu Trafik Sigortası Hizmet Alımları	45
Tablo 13: Fazla Mesai Süre Sınırını Aşan İşçi Sayıları ve Daire Başkanlıkları	51

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirketi
BKKR	Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı
DSİ	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
GASKİ	Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi
GENEL-İŞ SENDİKASI	Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SCADA	Veri Kontrol ve İzleme Sistemi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Borç İcmalindeki Tutarlar ile Mali Tablolardaki Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması
2. Maddi Duran Varlıkların Amortisman İşlemlerinde Hatalar Bulunması
3. Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının Dönemsellik İlkesine Uygun Kullanılmaması
4. Hurdaya Ayrılan Taşınırlardan Satış Yoluyla Elden Çıkarılanların Hatalı Muhasebeleştirilmesi
5. Takibe Alınan Su Alacaklarının Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi
6. Yapılandırılarak Ertelenen Su Alacaklarının Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Mevzuata Göre Belirlenen Borçlanma Sınırının Aşılması
2. Şebeke Suyu Abonesi Olmayan Ancak Atık Su Sistemine Dahil Olan Konut Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi
3. Şebeke Suyu Abonesi Olup Aynı Zamanda Kuyu Suyu Kullanan Konut Abonelerinden Çevre Temizlik Vergisinin Eksik Tahakkuk Ettirilmesi
4. Kamu Kurumlarından Vadesi Geçmiş Su Alacaklarının Tahsil Edilmemesi
5. Yağmur Sularının Uzaklaştırılmasına İlişkin Harcamaların Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi
6. İdareye Ait Taşınmazların Bedelsiz Olarak Kullanılması
7. Atık Su Arıtma Tesislerinin Bir Kısımında Elektrik Enerjisine İlişkin Teşvikten Yararlanılmaması
8. Yönetmelik Kapsamında Yapılan Kiralamalarda Sözleşme Öncesi Kesin Teminat Alınmaması

9. İdarece, Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü Tarafından Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Suyun Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin) Denetimin Yapılmaması
10. İdarenin Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce Sondaj İzni Verilerek Açılan Kuyuların Bilgisine Sahip Olmaması
11. Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Alan İşletmelerin Kontrol ve İzleme İşlemlerinde Eksiklikler Bulunması
12. Su Kayıplarının Önlenmesine Yönelik Çalışmaların Tamamlanmaması
13. Bazı Zorunlu Trafik Sigortası Hizmetlerinin Doğrudan Teminle Alınması
14. Yönetim Kuruluna Mevzuatta Öngörülen Sayıda Atama Yapılmaması
15. Sözleşmeli Personel ve İşçi Statüsündeki Personelin Müdür Olarak Görevlendirilmesi
16. İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması
17. Kadrolu İşçilere Yıllık 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması
18. İdarede Çalışan Daimi İşçilerin Büyük Bölümü İçin Tek Bir İş Riski Zam Oranı Belirlenmiş Olması
19. Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi
20. Kiraya Verilen Duran Varlıkların Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda İzlenmemesi
21. Geçerliliği Kalmamış Teminat Mektuplarının İade Edilmemesi ve Muhasebe Çıkış Kayıtlarının Yapılmaması
22. Çevre Temizlik Vergisine İlişkin Gecikme Zamlarının Nazım Hesaplarda İzlenmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (GASKİ), İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü hakkındaki 2560 sayılı Kanun'a eklenen 3305 sayılı Kanun ile kurulmuştur. GASKİ Genel Müdürlüğü, Gaziantep Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Genel Müdürlük, 25.04.1989 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler GASKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre GASKİ de bağlı idare olarak Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince GASKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve

onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyıların ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisi, GASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

GASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

GASKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncü maddesine göre çalıştırılmaktadır. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

GASKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	1392	197
Sözleşmeli Personel	-	122
Kadrolu İşçi	516	133
Geçici İşçi	-	-
Toplam	1908	452
696 sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1526

GASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu toplam 5 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre GASKİ bağlı idare olarak Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

GASKİ'nin 2021 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	63.525.000,00	2.129.596,81	65.654.596,81	56.406.181,96	9.248.414,85	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	9.953.000,00	459.866,32	10.412.866,32	8.898.409,28	1.514.457,04	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	526.802.000,00	56.356.911,77	583.158.911,77	566.208.726,39	16.950.185,38	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	83.500.000,00	-948.037,33	82.551.962,67	82.509.114,05	42.848,62	0,00
05	Cari Transferler	0,00	6.750.000,00	397.112,59	7.147.112,59	7.145.112,59	2.000,00	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	259.470.000,00	-10.457.062,22	249.012.937,78	225.315.478,81	23.697.458,97	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	50.000.000,00	-47.938.387,94	2.061.612,06	0,00	2.061.612,06	0,00
Toplam		0,00	1.000.000.000,00	0,00	1.000.000.000,00	946.483.023,08	53.516.976,92	0,00

GASKİ'nin 2021 mali yılı bütçesi ile 1.000.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde 946.483.023,08 TL bütçe gideri yapılmış, 53.516.976,92 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	718.850.000,00	737.439.391,23	214.224,85	737.225.166,38	102,56
04-Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	6.000.000,00	32.089.193,86	327.557,65	31.761.636,21	529,36
05-Diğer Gelirler	185.150.000,00	202.121.960,33	180.060,50	201.941.899,83	109,07
06-Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	910.000.000,00	971.650.545,42	721.843,00	970.928.702,42	106,70

Buna göre 2021 yılında net bütçe geliri %106,70 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%102,56), alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler (%529,36) ve diğer gelirler (%109,07) beklenenin üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	63.525.000,00	56.406.181,96	88,79
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	9.953.000,00	8.898.409,28	89,40
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	526.802.000,00	566.208.726,39	107,48
04-Faiz Giderleri	83.500.000,00	82.509.114,05	98,81
05-Cari Transferler	6.750.000,00	7.145.112,59	105,85
06-Sermaye Giderleri	259.470.000,00	225.315.478,81	86,83
07-Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08-Borç Verme	0,00	0,00	0,00
09-Yedek Ödenekler	50.000.000,00	0,00	0,00

Toplam	1.000.000.000,00	946.483.023,08	94,65

Buna göre 2021 yılında bütçe giderleri %94,65 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mal ve hizmet alım giderlerinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %7,48 oranında aşılmıştır. Cari transferler (%105,85) beklenenin üstünde gerçekleşirken, diğer giderler beklenenin altında gerçekleşmiştir.

GASKİ'nin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2020 yılının 2019 yılına, 2021 yılının 2020 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	549.450.385,42	602.075.433,50	737.439.391,23	9,58	22,48
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	4.406.195,00	0,00	32.089.193,86	-100,00	100,00
Diğer Gelirler	121.381.974,10	159.420.630,25	202.121.960,33	31,34	26,79
Sermaye Gelirleri	12.700.000,00	0,00	0,00	-100,00	0,00
Toplam	687.938.554,52	761.496.063,75	971.650.545,42	10,69	27,60
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	593.848,83	324.950,65	721.843,00	-45,28	122,14
Net Toplam	687.344.705,69	761.171.113,10	970.928.702,42	10,74	27,56

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2021 yılında gelirler bir önceki yıla göre 209.757.589,32 TL (%27,56) artış göstermiştir. Bu çerçevede; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 135.363.957,73 TL (%22,48), diğer gelirlerde 42.701.330,08 TL (%26,79) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışın büyük oranda teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin artması sonucu arttığı anlaşılmakla birlikte, gelir yönetiminde sağlanan başarı da bu artışta etkili olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	41.419.810,54	47.340.808,43	56.406.181,96	14,30	19,15
SGK Devlet Primi Giderleri	6.621.366,69	7.716.894,32	8.898.409,28	16,55	15,31

Mal ve Hizmet Alım Giderleri	377.083.115,79	415.238.361,08	566.208.726,39	10,12	36,36
Faiz Giderleri	75.145.090,95	76.250.731,97	82.509.114,05	1,47	8,21
Cari Transferler	0,00	5.797.749,11	7.145.112,59	100,00	23,24
Sermaye Giderleri	260.069.835,26	174.916.598,02	225.315.478,81	-32,74	28,81
Sermaye Transferleri	20.335.844,94	0,00	0,00	-100,00	0,00
Toplam	780.675.064,17	727.261.142,93	946.483.023,08	-6,84	30,14

GASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2021 yılında 2020 yılına göre 219.221.880,15 TL (%30,14) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2021 yılında personel giderlerinin 9.065.373,53 TL (%19,15), sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinin 1.181.514,96 TL (%15,31), mal ve hizmet alım giderlerinin 150.970.365,31 TL (%36,36), faiz giderlerinin 6.258.382,08 TL (%8,21), cari transferlerin 1.347.363,48 TL (%23,24) ve sermaye giderlerinin 50.398.880,79 TL (%28,81) arttığı görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın GASKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2021 yılı Faaliyet Gideri 937.652.834,24 TL, Faaliyet Geliri 953.041.474,05 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 15.388.639,81 TL olarak gerçekleşmiştir.

GASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: GASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	GASKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Gazi Danışmanlık Müşavirlik Özel Eğitim ve Kontrollük Hizmetleri İnş. Haf. San. ve Tic. A.Ş.	26.500.000,00	21.935.844,94	82,78
2	Gaski Enerji ve Yatırım Hizmetleri İnş. San. Tic. A.Ş.	24.000.000,00	11.720.000,00	48,83
3	Gazi Konut İnşaat Sanayi Taahhüt ve Ticaret A.Ş.	75.947.737,50	1.500.010,01	1,98
4	Gazi Ulaşım Hizmetleri ve Mak. San. Tic. A.Ş.	190.000.000,00	499.811,59	0,26
5	Gazibel Hizmet Müşavirlik İnş. San. Tic. A.Ş.	77.362.000,00	2.750,00	0,004

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

GASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar

itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların

önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, mali ve mali olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, İdare tarafından Kamu İç Kontrol Sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi çalışmaları ile İdarenin yönetim sorumluluğu kapsamında müdürlüklerle ortak çalışma yapılarak Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı hazırlanmıştır.

Bu kapsamda İdarenin iç kontrol sistemi değerlendirilmiştir. Buna göre;

İdare tarafından İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı hazırlanmış ve üst yöneticinin onayı ile Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilmiştir.

İç Kontrol Eylem Planı gerçekleştirmeleri üçer aylık dönemlerde iç kontrol bileşenlerinin (kontrol ortamı, risk değerlendirme, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim, izleme) türüne ve eylemin yapılıp yapılmadığına göre gerçekleştirme sonuçları alınarak raporlaması yapılmamaktadır.

Gider Şube Müdürlüğü bünyesindeki her iş için süreç kartları, iyileştirme alanları, görev listeleri, performans göstergeleri, hassas görevlere ilişkin prosedürler tespit edilmiştir. Gider Şube Müdürlüğü çalışmaları sonucunda elde edilen çıktının bir kısmı, diğer birimler ile paylaşılmıştır. Müdürlük, iç kontrol eylem planında belirtilen görevlerle ilgili öncü olma görevini yerine getirmektedir.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ekinde yer alan “Etik Sözleşmesi” kamu idaresi personeli tarafından imzalanmıştır.

İdare organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açıkça belirlenmiştir. İdarenin teşkilatlanması hizmetlerin tamamını kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. Yetkilerin ve yetki devrinin sınırlarının belirlendiği İmza Yetkileri Yönergesi hazırlanmış ve birimlere tebliğ edilmiştir.

İdarede yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkânı sunacak yönetim bilgi sistemi mevcuttur.

İç kontrolün bir unsuru olan ön mali kontrol, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a göre yürütülmelidir. Yapılan incelemede Yönetmelik hükümlerinin büyük oranda uygulandığı tespit edilmiştir.

İdarede 2 iç denetçi kadrosu mevcut olup, fiilen iç denetçi görev yapmamaktadır.

İdarede, kurumsal risk yönetim çalışmaları yapılmamış, İdare amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyebilecek iç ve dış riskler tanımlanmamış ve risk envanteri oluşturulmamıştır. İyi tanımlanmış iç kontrol riskleri; gelecekte ortaya çıkabilecek bir olay ya da faaliyetin, kurumun birimlerinde, faaliyet/iş süreçlerinde belirsizliğe yol açacak unsurları ifade eder. Dolayısıyla iç kontrole ilişkin risklerin, birimlerin mikro düzeydeki iş süreçlerini etkilemeleri olası olduğu için faaliyet sürecine etki edebilme potansiyelleri mevcuttur. İdare tarafından iç kontrol faaliyetlerine ilişkin kurumsal riskler ve iç kontrol riskleri belirlenmemiştir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Borç İcmalindeki Tutarlar ile Mali Tablolardaki Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması

Abone İşleri Dairesi Başkanlığının hazırladığı borç icmalindeki tutarlar ile Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının su faturası bedellerine ilişkin kayıtlı tutarları arasında uyumsuzluk bulunmaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 120 Gelirlerden alacaklar hesabı ile ilgili “*Hesabın niteliği*” başlıklı 86'ncı maddesinde;

“Bu hesap, mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacakları ile duran varlıklar ana hesap grubu içerisindeki gelirlerden alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan dönem sonunda vadesi bir yılın altına inenler ve bunlardan yapılan tahsilat ve terkinlerin izlenmesi için kullanılır.” denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabı ile ilgili “*Hesabın niteliği*” başlıklı 470'inci maddesinde;

“Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabı, başka idareler adına tahsil edilmesi gereken diğer alacakların izlenmesi için kullanılır.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 472'nci maddesinde; su ve kanalizasyon idarelerinin büyükşehir dâhilindeki her ilçe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahakkuk ettirdiği çevre temizlik vergisi tutarlarının 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabına borç, 949 Başka birimler adına izlenen alacak emanetleri hesabına alacak; yapılan tahsilatın 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabına alacak, 949 Başka birimler adına izlenen alacak emanetleri hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan Yönetmelik'in "Detaylı hesap planları" başlıklı 46'ncı maddesi uyarınca hazırlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında, su hizmetlerine ilişkin alacakların izlenmesi için 120.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap koduna yer verilmiştir.

GASKİ Kuruluş-Görev ve Yönetimine İlişkin Teşkilat Yönetmeliği'nin Abone İşleri Dairesi Başkanlığının görevlerinin belirtildiği 22'nci maddesinde;

"Abone müracaatlarının tetkik, sonuçlandırma ve cevaplandırılması, abonelerle mukavele akdi ve feshi işleri ile abonelerin sarfiyatının tespiti ve bedellerinin tahakkuk, tahsil ve kontrolü ile bu işlere ait bütün hesapların tutulması, gerekli istatistikî bilgilerin hazırlanması, gereken hallerde abone sularının kapattırılıp açtırılması, depozito, kanalizasyon "şebeke" temdidi hesaplarının, icabında sayaçların değiştirilmesi, abonelere ait sair masrafların tahakkuk ve tahsil işlerinin yürütülmesi, kaçak su kullanılanları takip etmek ve haklarında gerekli yasal işlemleri yapmak, tarife depozitlerin miktarını saptamak, koşulların değişmesi halinde artırılması için Genel Müdürlüğe öneride bulunmak, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı ile birlikte su ve atıksu ücret tarifelerini hazırlamak.

(...)"

hükümlerine yer verilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının görevlerinin belirtildiği 23'üncü maddesinde;

"İdarenin Stratejik Plan ve Performans Programının hazırlanmasını koordine etmek ve izleyen iki yılın bütçe tahminlerini de içeren İdare bütçesini, Stratejik Plan ve yıllık performans programına uygun olarak hazırlamak bütçe kayıtlarını tutmak bütçe kesin hesabı mali istatistiklerini hazırlamak harcama birimleri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını esas alarak İdarenin faaliyet raporunu hazırlamak ve Kalite Yönetim Sistemi çalışmalarını

yürütmek, ilgili mevzuatı çerçevesinde İdare gelirlerini tahakkuk ettirmek gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini kayıt altına almak.

(...)”

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; abonelerin sarfiyatının tespit edilmesi ve bedellerinin tahakkuk, tahsil ve kontrol işlemlerinin yapılması, bu işlere ait bütün hesapların tutulması Abone İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından; gelirlerin tahakkuk ettirilmesi, gelir ve alacakların takip ve tahsil işlemlerinin kayıt altına alınması ise Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından yerine getirilmesi gereken görevlerdir.

İdare tarafından tahakkuk ettirilen su faturası bedelleri, muhasebe kayıtlarına alınması açısından su hizmetlerine ilişkin alacaklar ve çevre temizlik vergisinden oluşmaktadır. Su hizmetlerine ilişkin tahakkuk ettirilen alacakların 120.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap kodunda, konutlara ilişkin tahakkuk ettirilen çevre temizlik vergisinin 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabı ile 949 Başka birimler adına izlenen alacak emanetleri hesabında muhasebeleştirilmesi, tahsilatın yapılması durumunda ise ters muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, 120.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap kodu ile 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabının borç bakiyeleri toplamının, Abone İşleri Dairesi Başkanlığının hazırladığı borç icmalinde tahakkuk etmiş ancak tahsil edilmeyen su faturası bedellerinin toplamına eşit olması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Abone İşleri Dairesi Başkanlığından yılsonu itibarıyla alınan borç icmalinde tahakkuk etmiş ancak tahsil edilmeyen su faturası bedellerinin toplam 238.891.934,68 TL olduğu, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığından yılsonu itibarıyla alınan mali tablolarda ise 120.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap kodunun borç bakiyesinin 217.490.188,21 TL, 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabının borç bakiyesinin 7.714.295,63 TL dolayısıyla muhasebe kayıtlarına göre tahakkuk etmiş ancak tahsil edilmeyen su faturası bedellerinin toplam 225.204.483,84 TL olduğu sonuç olarak yılsonu itibarıyla borç icmalindeki tutarlar ile mali tablolardaki tutarlar arasında 13.687.450,84 TL fark bulunduğu tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında 120 Gelirlerden alacaklar hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 2: Maddi Duran Varlıkların Amortisman İşlemlerinde Hatalar Bulunması

Maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmamış, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrılmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi duran varlıklar hesap grubu ile ilgili "*Hesap grubuna ilişkin işlemler*" başlıklı 187'nci maddesinde; bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 257 Birikmiş amortismanlar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 202'nci maddesinde;

"Bu hesap, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılır." denilmektedir.

Ayrıca Yönetmelik'in "*Hesabın işleyişi*" başlıklı 203'üncü maddesinde; maddi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının yılsonunda 257 Birikmiş amortismanlar hesabına alacak, 630 Giderler hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Diğer yandan Yönetmelik'in "*Detaylı hesap planları*" başlıklı 46'ncı maddesi uyarınca hazırlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına göre, maddi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının 257 Birikmiş amortismanlar hesabında farklı kodlarda izlenmesi gerekmektedir.

Kamu idarelerinin duran varlıklarından hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağını, buna ilişkin usul ve esaslar ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının belirlenmesi amacıyla "*47 Sıra Numaralı Amortisman ve Tükenme Paylarına İlişkin Tebliğ*" yayımlanmıştır.

Tebliğ'in "*Amortisman ve tükenme payına tabi duran varlıklar*" başlıklı 3'üncü maddesinde; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde muhasebe sistemine dâhil edilen maddi duran varlıklardan; arazi ve arsaların, yapım aşamasındaki sabit varlıkların, varlıkların

elde edilmesi için verilen avans ve krediler ile tarihi yapıların, tarihi veya sanat değeri olan demirbaşların amortismanına tabi olmadığı açıklanmıştır.

Aynı Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı ayırma yöntemi" başlıklı 5'inci maddesinde;

"Duran varlıklar için amortisman ve tükenme payı ayrılmasında normal amortisman yöntemi uygulanır. Bu yöntemle göre varlıklar için amortisman ve tükenme payı, varlığın yararlanma süresine göre Ek-1'de yer alan Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde belirlenen oranlarda her yıl eşit olarak ayrılır." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının 257 Birikmiş amortismanlar hesabında farklı kodlarda izlenmesi ve 630 Giderler hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; detaylarına aşağıdaki tablolarda yer verilen maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmadığı, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 8: Amortisman Ayrılmamış Maddi Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortismanların Toplam Değeri (TL)	Fark (TL)
251.03.01	Boru Hatları	10.593.655,58	0,00	10.593.655,58
251.01.03	Su İsale Hatları	907.218.514,41	0,00	907.218.514,41
251.01.09.01	Su Kuyuları	1.131.977,00	0,00	1.131.977,00
251.01.99	Diğer Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	363.455.423,69	0,00	363.455.423,69
252.01.01.01.99	Diğer	345.750,16	0,00	345.750,16
252.01.01.10.01	Hangarlar, Antrepolar, Silolar ve Depolar	1.001.153,40	0,00	1.001.153,40
253.02.07	Paketleme Makineleri	30,00	0,00	30,00
255.02.06	Aydınlatma Cihazları	195,00	0,00	195,00
255.07.02	Basılı Yayınlar	1.206,60	0,00	1.206,60

Tablo 9: Kayıtlı Değerinden Fazla Amortisman Ayrılmış Maddi Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortismanların Toplam Değeri (TL)	Fark (-) (TL)

251.01.03.02	Tanımsız	0,00	382.846.423,51	382.846.423,51
251.01.99.99	Tanımsız	0,00	276.356.135,65	276.356.135,65
253.02.08	Etiketleme ve Numaralandırma Makineleri	1.783,02	1.897,86	114,84
253.03.03	Kurtarma Amaçlı Cihaz ve Aletler	560,00	660,80	100,80
254.01.99	Tanımsız	0,00	2.448.019,20	2.448.019,20
254.99.99	Tanımsız	0,00	5.336.959,56	5.336.959,56
255.01.01	Döşeme Demirbaşları	24.319,20	51.605,93	27.286,73
255.01.02	Temsil ve Tören Demirbaşları	25.818,97	37.521,89	11.702,92
255.01.05	Hastanede Kullanılan Demirbaş Niteliğindeki Taşınır	63.149,00	68.957,90	5.808,90
255.04.01	Yemek Hazırlama Ekipmanları	6.520,00	6.771,96	251,96
255.09.01	Doğa Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	1.510,00	2.090,20	580,20
255.09.03	Saha Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	25.532,53	38.922,30	13.389,77
255.10.03	Yangın Söndürme ve Tedbir Cihaz ve Araçları	42.317,56	56.400,40	14.082,84
255.99.99	Tanımsız	0,00	3.202.378,11	3.202.378,11

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmaması, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrılması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 257 Birikmiş amortismanlar hesabı ve 630 Giderler hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 3: Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının Dönemsellik İlkesine Uygun Kullanılmaması

Bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerler 226 Verilen depozito ve teminatlar hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 126 Verilen depozito ve teminatlar hesabı ile ilgili "Hesabın niteliği" başlıklı 95'inci maddesinde;

"Bu hesap, kurumca bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak geri alınmak üzere diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha az süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in 226 Verilen depozito ve teminatlar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 168'inci maddesinde;

"Verilen depozito ve teminatlar hesabı, kamu idarelerince, bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için kullanılır." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha az süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin 126 Verilen depozito ve teminatlar hesabında, bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin ise 226 Verilen depozito ve teminatlar hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; bir yıldan daha uzun süreli verilen 624.083,22 TL tutarında depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin 126 Verilen depozito ve teminatlar hesabında izlendiği, 226 Verilen depozito ve teminatlar hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; 624.083,20 TL tutarındaki depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin 226 Verilen depozito ve teminatlar hesabında takip edilmesi için gerekli çalışmalara başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 126 Verilen depozito ve teminatlar hesabında 624.083,22 TL fazla, 226 Verilen depozito ve teminatlar hesabında ise bu tutar kadar eksik bilgi oluşmuştur.

BULGU 4: Hurdaya Ayrılan Taşınırlardan Satış Yoluyla Elden Çıkarılanların Hatalı Muhasebeleştirilmesi

İdare tarafından hurdaya ayrılarak Makine ve Kimya Endüstrisi AŞ'ye satışı yapılan taşınırlar hatalı muhasebeleştirilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 224'üncü maddesinde;

"Bu hesap, çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 225'inci maddesinde; 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabında kayıtlı varlıklardan satılma suretiyle elden çıkarılanların satış bedelinin 100 Kasa hesabı, 102 Banka hesabı veya ilgili diğer hesaplara, ayrılmış olan amortisman tutarının 299 Birikmiş amortismanlar hesabına borç, kayıtlı değerinin 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabına alacak ayrıca satış değerinin 800 Bütçe gelirleri hesabına alacak, 805 Gelir yansıtma hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabında izlenmesi, bu hesapta izlenen maddi duran varlıklardan satılma suretiyle elden çıkarılanların kayıtlı değerleri üzerinden 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabına alacak, ayrılmış amortisman tutarının ise 299 Birikmiş amortismanlar hesabına borç ayrıca satış değerinin 800 Bütçe gelirleri hesabına alacak, 805 Gelir yansıtma hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerlerine ilişkin envanter çalışmasının yapılmadığı, hurdaya ayrılarak Makine ve Kimya Endüstrisi AŞ'ye satışı yapılan taşınırın, kayıtlı değerleri yerine satış bedellerinin 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabına alacak, ayrılmış amortisman tutarları yerine yine satış bedellerinin 299 Birikmiş amortismanlar hesabına borç kaydedilmek suretiyle muhasebe çıkış kayıtlarının yapıldığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; satışı yapılan hurdaların taşınır işlem fişi ile bildirilen hurdaya ayrılmış, 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabı ile 299 Birikmiş amortismanlar hesabında kayıtlı olmayan; bakır kablo, hurda dış lastik, parça halinde çıplak alüminyum, trafo gibi sarf malzeme hurdaları olduğu, bu nedenle satışlarda bu hesapların kullanılmadığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında satışı yapılan hurdaların niteliği öne sürülerek 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabı ile 299 Birikmiş amortismanlar hesabında kayıtlı olmayan malzemeler olduğu ifade edilse de; bulgumuzda 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabı ile 299 Birikmiş amortismanlar hesabında izlenen ve satışı yapılan hurdaların muhasebe çıkış kayıtlarının hatalı yapıldığı vurgulanmıştır.

Sonuç itibarıyla, hurdaya ayrılarak satılma suretiyle elden çıkarılan taşınırların hatalı muhasebeleştirilmesi nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabı ve 299 Birikmiş amortismanlar hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 5: Takibe Alınan Su Alacaklarının Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi

Tahakkuk ettirilen su ve atık su bedeli alacaklarından takibe alınanlar 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 89'uncu maddesinde;

"Bu hesap, mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarlar ile bunlardan yapılan tahsilat, tecil ve terkinlerin izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "*Hesabın işleyişi*" başlıklı 91'inci maddesinde; takibe alınan alacakların 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabına borç, ilgisine göre 120 Gelirlerden alacaklar hesabı, 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı veya 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınanların 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; takibe alınan diğer faaliyet alacaklarının 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabına kaydedildiği ancak takibe alınan su ve atık su bedeli alacaklarının 120 Gelirlerden alacaklar hesabında izlendiği, 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; takipli su alacaklarının 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabında izlenmeye başlanıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 120 Gelirlerden alacaklar hesabı ve 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 6: Yapılandırılarak Ertelenen Su Alacaklarının Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi

Yapılandırılarak ertelenen su ve atık su bedeli alacakları vadelerine göre 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile ilgili “*Hesabın niteliği*” başlıklı 92'nci maddesinde;

“Bu hesap, mevzuatı gereğince gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan mali yılsonunu geçmeyen bir süre ile tecil veya tehir edilen tutarlar ile duran varlıklar ana hesap grubundaki gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan dönem sonunda tecil ve tehir süresi bir yılın altına inen tutarlar ile bunlardan tahsil edilen veya takibe alınan tutarların izlenmesi için kullanılır.” denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in “*Hesabın işleyişi*” başlıklı 94'üncü maddesinde; 120 Gelirlerden alacaklar hesabı veya 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan mali yılsonunu geçmeyen bir süre ile tecil ve tehir edilen tutarların 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabına borç, ilgisine göre 120 Gelirlerden alacaklar hesabı veya 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Ayrıca Yönetmelik'in 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile ilgili “*Hesabın niteliği*” başlıklı 166'ncı maddesinde;

“Bu hesap, mevzuatı gereğince gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan bir yılı aşan bir süreyle tecil veya tehir edilen tutarların izlenmesi için kullanılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; yapılandırılarak ertelenen su ve atık su bedeli alacaklarının vadelerine göre 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; yapılandırma kanunları kapsamında ertelenen su ve atık su bedeli alacaklarının 120 Gelirlerden alacaklar hesabında izlendiği, vadelerine göre 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; yapılandırılarak ertelenen su ve atık su bedeli alacaklarının vadelerine göre 122 ve 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesaplarında izlenmeye başlanıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 120 Gelirlerden alacaklar hesabı, 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ve 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Mevzuata Göre Belirlenen Borçlanma Sınırının Aşılması

İdarenin mevcut borç stoku mevzuat hükümlerine göre belirlenen borçlanma sınırını aşmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Borçlanma" başlıklı 68'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde;

"Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır." denilmektedir.

Diğer yandan "521 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği" ile 2020 yılı için yeniden değerlendirme oranı %9,11 olarak belirlenmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; büyükşehir belediyelerinin bağlı kuruluşları olan su ve kanalizasyon idarelerinin faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin 2020 yılına ait kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 761.171.113,10 TL ve bu tutarın yeniden değerlendirme oranıyla (%9,11) artırılması sonucu bulunan borçlanma sınırınının 830.513.801,50 TL olduğu,

İdarenin 2021 yılsonu itibarıyla 1.700.359.346,97 TL borcu bulunduğu dolayısıyla mevcut borç stokunun mevzuat hükümlerine göre belirlenen borçlanma sınırının 869.845.545,47 TL üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; beklenenin üzerinde artan nüfus sonucu yapılan yatırımların yüksek maliyetleri nedeniyle borçlanma sınırının mevzuat hükümlerinin üzerinde gerçekleştiği, tasarruf yapılarak zaman içerisinde borçlanma limitinin altına düşülmesinin hedeflendiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdarenin yüksek borçlanmanın getireceği risklerle karşılaşmaması için yapacağı borçlanmalarda yukarıda açıklanan kanuni borçlanma sınırına uygun hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Şebeke Suyu Abonesi Olmayan Ancak Atık Su Sistemine Dahil Olan Konut Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi

Şebeke suyu abone sözleşmesi bulunmadığı halde atık su sistemine dahil olan konut abonelerinden çevre temizlik vergisi tahakkuk ettirilmemiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Mükerrer 44'üncü maddesinde; su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlardaki çevre temizlik vergisinin su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edileceği belirtilerek; aynı maddede su ve kanalizasyon idarelerinin büyükşehir dahilindeki her ilçe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak çevre temizlik vergisi tahsil etmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği'nin "*Konutlara ait çevre temizlik vergisi*" başlıklı 3'üncü maddesinde; belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece veya büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idarelerince tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin, Tebliğ'de yer alan ilgili tarifelerin yedinci grubunun belediye meclislerince en son intibak ettirilen derecelere ait tutarlar üzerinden tahakkuk ettirileceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre; şebeke suyu abonesi olmayan ancak su ihtiyacını şebeke haricinden karşılayan konutlara ilişkin olarak ilgili ilçe belediye meclislerinde karar alınıp su ve kanalizasyon idareleri tarafından çevre temizlik vergisinin tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde; Gaziantep ili merkezinde 4171 konutta kuyu suyu kullanıldığı, ancak anılan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin tahakkuk ettirilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; mevzuatta belediyenin çevre temizlik hizmetinden yararlanan ancak su ihtiyacını su şebekesi haricinde karşılayan konutların (atık su abonelerinin) çevre temizlik vergilerinin belediye meclisi tarafından tahakkuk ettirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; ilgili ilçe belediyelerine mevzuat hükümleriyle birlikte bildirim yapılması, ilçe belediye meclislerinde bu konutların çevre temizlik vergisine ilişkin kararlar alındıktan sonra İdare tarafından çevre temizlik vergisi tahakkuklarının yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: Şebeke Suyu Abonesi Olup Aynı Zamanda Kuyu Suyu Kullanan Konut Abonelerinden Çevre Temizlik Vergisinin Eksik Tahakkuk Ettirilmesi

Şebeke suyu abone sözleşmesi bulunan aynı zamanda kuyu suyu kullanan abonelerin yalnızca şebeke suyu kullanımlarına çevre temizlik vergisi tahakkuk ettirilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Mükerrer 44'üncü maddesinde;

“Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut ve, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir.

(...)

Verginin mükellefi binaları kullananlardır. Mükellefiyet binanın kullanımı ile başlar.

Konutlara ait çevre temizlik vergisi, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına büyükşehirlerde 15YKr, diğer yerlerde 12 YKr olarak hesaplanır.

(...)

Belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisi, yukarıdaki tarifenin yedinci grubunun belediye meclisince belirlenecek derecesi üzerinden hesaplanır.

Su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisi, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılır. Bu suretle tahakkuk eden vergi, su tüketim bedeli ile birlikte belediyelerce tahsil edilir. Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlardaki çevre temizlik vergisi ise 20.11.1981 tarihli ve 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilir.

(...)”

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre; çevre temizlik vergisi, büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idarelerince tahakkuk ettirilmeli ve bu tahakkuka abonelerin toplam su kullanımları esas alınmalıdır.

Yapılan incelemelerde; Gaziantep ili merkezinde 25.326 konutta şebeke suyu ile birlikte kuyu suyu kullanıldığı, ancak anılan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin toplam su kullanımı üzerinden tahakkuk ettirilmesi gerekirken sadece şebeke suyu kullanımı üzerinden tahakkuk ettirildiği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; şebeke kullanımı olmayan, kuyu suyu kullandığı sabit olan abonelerin listelerinin ilçe belediyelerine bildirimini sonrası söz konusu verginin ilgili belediye tarafından tahakkuk ve tahsil edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında kuyu suyu kullandığı sabit olan abonelerin listelerinin ilçe belediyelerine bildirimiyile verginin ilgili belediyenin tahakkuk ve tahsil etmesi gerektiği öne sürülse de; Kanun’da, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisinin büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlarda su ve kanalizasyon idarelerince tahakkuk ve tahsil edileceği açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle şebeke suyu ile birlikte kuyu suyu kullanan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin toplam su kullanımı üzerinden İdare tarafından tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

Sonuç itibarıyla, kuyu suyu ile şebeke suyunu birlikte kullanan abonelerin çevre temizlik vergisi tahakkuklarının toplam su kullanımları esas alınarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 4: Kamu Kurumlarından Vadesi Geçmiş Su Alacaklarının Tahsil Edilmemesi

Kamu kurumlarından olan vadesi geçmiş su alacaklarının mevzuat hükümleri çerçevesinde takip ve tahsil işlemleri gerçekleştirilmemiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Üst yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesinde;

"(...)

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler."

denilmektedir.

Aynı Kanun'un "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde;

"Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur." hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca Kanun'un "Malî hizmetler birimi" başlıklı 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde;

"İlgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek." hükmü yer almaktadır.

GASKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin "Yaptırımlar Tarifesi-Tahsilatın Hızlandırılması" başlıklı 32'nci maddesinde;

“Tahsilatı hızlandırmak için konut, işyeri (Resmi daireler dahil) ve sanayi abonelerinin borçları süreleri içinde ödemelerini temin için, abonelerin ödeme bildirimlerinde belirtilen son ödeme tarihini takip eden günden itibaren ödeyecekleri faturalardan emri hazırlanıp henüz kesmesine tevesül edilmemiş olanlar dahil;

a) Aboneler tahakkuk eden fatura bedellerini ilgili ihbarnamede belirtilen en son ödeme gününe kadar ödemeye mecburdur. Abonelikte kimse bulunamazsa hane veya iş yerine ihbarname bırakılmakla aboneye bildirim yapılmış sayılır. Borçlarını süresi içinde ödemeyen abonelerin suyu kapatılır ve borcu yasal yoldan tahsil edilir.

Son ödeme gün geçmiş tüm abonelerden her ay için 6183 Sayılı Amme alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanunda öngörülen gecikme zammı oranında gecikme faizi alınır. Gecikme faizi uygulamasına ilişkin esasları tespit etmeye Yönetim Kurulu yetkilidir.

b) Aboneye tanınacak ödeme süresi Yönetim Kurulunca belirlenir.

c) Resmi Kamu Kurum ve Kuruluşlarından alınacak gecikme zammı uygulaması Genel Kurul Kararına bağlıdır.

(...)”

şeklinde düzenleme yapılmıştır.

GASKİ 1’inci Hukuk Müşavirliği Teşkilat, Görev, Yetki ve Çalışma Yönetmeliği’nin “Görev ve yetki” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi;

“Genel Müdürlük tarafından tevdi edilecek hukuki konular hakkında mütalaa vermek, hukuki konulara ilişkin işlemleri yapmak.” şeklinde düzenlenmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; üst yöneticiler kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan dolayı olan sorumluluğunun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirmektedir. Mali hizmetler birimi kamu gelirlerinin tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur. Su ve kanalizasyon idarelerinin asli geliri su hizmeti verilmesi karşılığında abonelerden alınan bedellerdir. Tahakkuk eden fatura bedellerini süresi içinde ödemeyen abonelerden alacakların yasal yollardan tahsil edilmesi gerekmektedir.

İdarenin gelir işlemlerinin incelenmesi neticesinde; kamu kurumlarından olan ve detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilen vadesi geçmiş toplam 8.183.951,98 TL tutarında su alacağının takip ve tahsil işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 10: Kamu Kurumlarından Vadesi Geçmiş Su Alacakları

Sıra No	Kurum Adı	Anapara (TL)	Faiz (TL)	Toplam (TL)
1	5. Zırlı Tugay Kom.	311.549,18	822.317,85	1.133.867,03
2	Adalet Bakanlığı (Adliye Binası ve Cezaevleri)	266.489,00	119.772,50	386.261,50
3	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Engelsiz Yaşam Merkezi)	36.778,00	6.599,60	43.377,60
4	Diyanet İşleri Başkanlığı (İlçe Müftülük Binaları)	599.325,00	224.321,85	823.646,85
5	İçişleri Bakanlığı (Emniyet ve Hükümet Konakları)	399.128,52	135.784,70	534.913,22
6	Milli Eğitim Bakanlığı (Okullar)	670.689,60	533.414,26	1.204.103,86
7	Sağlık Bakanlığı (Hastaneler ve Sağlık Evleri)	126.087,00	105.893,07	231.980,07
8	Kültür ve Turizm Bakanlığı (Müze Md. ve İl Binası)	8.241,00	31.609,30	39.850,30
9	Zirve Üniversitesi	2.943.040,65	784.338,75	3.727.379,40
10	Yavuzeli Belediyesi	50.467,00	8.105,15	58.572,15
Genel Toplam		5.411.794,95	2.772.157,03	8.183.951,98

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; kamu kurumlarından olan vadesi geçmiş su alacakları için yasal takiplerin başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; İdare tarafından gelirlerin toplanması sorumluluğu kapsamında, kamu kurumlarından olan vadesi geçmiş su alacaklarının mevzuat hükümleri çerçevesinde takip ve tahsil işlemlerine devam edilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Yağmur Sularının Uzaklaştırılmasına İlişkin Harcamaların Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi

İdare tarafından yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahı için yapılan harcamalar Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmemiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (r) bendinde;

"Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak." denilmektedir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesinde;

"a) İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

b) Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

c) Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

d) Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

(...)"

hükümlerine yer verilmiştir.

Aynı Kanun'un "Yağmur sularının uzaklaştırılması" başlıklı 25'inci maddesinde;

"Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla İSKİ tarafından yerine getirilir. Bu tesislerin yapılması veya işletilmesine ilişkin harcamalar tarifelere dahil edilemez." hükmü yer almaktadır.

Ayrıca Kanun'un Ek 5'inci maddesinde;

"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır." şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak büyükşehir belediyelerinin görevleri arasındadır. 5216 sayılı Kanun'da ilçe belediyelerinin görevleri arasında su ve kanalizasyon hizmetleri veya yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili herhangi bir hususa yer verilmemiştir. Bu kapsamda su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek merkezden yürütülmesi için büyükşehirlerde büyükşehir belediyesine bağlı su ve kanalizasyon idareleri kurulmuştur. Su ve kanalizasyon hizmetlerinin yürütülmesi, harcamaların tarifelere dahil edilmemesi ve ilgili belediyelerce karşılanması şartıyla yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahının yapılması su ve kanalizasyon idareleri tarafından yerine getirilmesi gereken görevlerdir.

Su ve kanalizasyon hizmetleri abonelere ücret karşılığında verilmektedir. Büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumluluğu altında olan ve bir kamu hizmeti niteliği taşıyan yağmur sularının uzaklaştırılmasına ilişkin harcamalar ise abonelere fatura edilmemektedir. Dolayısıyla yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahı için su ve kanalizasyon idareleri tarafından yapılan harcamaların büyükşehir belediyelerinden tahsil edilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından, yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahı için 2020 yılında 10.719.358,71 TL ve 2021 yılında 23.398.838,20 TL olmak üzere yapılan toplam 34.118.196,91 TL tutarında harcamanın Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmediği görülmüştür.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; yağmur sularının uzaklaştırılmasına ilişkin evrakların Gaziantep Büyükşehir Belediyesine gönderildiği, sürecin devam ettiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahı için yapılan harcamaların Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmesi için gerekli bütün iş ve işlemlerin tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 6: İdareye Ait Taşınmazların Bedelsiz Olarak Kullandırılması

İdare taşınmazlarından bazılarının üzerine çok sayıda radyo ve televizyon vericilerinin konulmasına izin verilmesi karşılığında herhangi bir bedel alınmamıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesine göre;

"(...)

g) *Kamu kaynakları: Borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri,*

(...)

i) *Kamu geliri: Kanunlarına dayanılarak toplanan vergi, resim, harç, fon kesintisi, pay veya benzeri gelirler, faiz, zam ve ceza gelirleri, taşınır ve taşınmazlardan elde edilen her türlü gelirler ile hizmet karşılığı elde edilen gelirler, borçlanma araçlarının primli satışı suretiyle elde edilen gelirler, sosyal güvenlik primi kesintileri, alınan bağış ve yardımlar ile diğer gelirleri,*

(...)"

ifade etmektedir.

Aynı Kanun'un "Üst yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesinde;

"(...)

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler."

denilmektedir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde;

"Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, İSKİ'nin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek" hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanun'un "Genel Müdür ve yardımcıları" başlıklı 11'inci maddesinin altıncı fıkrasının (g) bendinde;

"Alım, satım ve ihale işlerinin hazırlıkları ile yönetim kurulunun vereceği yetki dahilinde alım, satım, ihale ve kira işlerini yapmak, bunlardan yetkisi dışında kalanları yönetim kuruluna sunmak" hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; üst yöneticiler kamu kaynağı olan taşınmazların etkili, ekonomik ve verimli şekilde kullanılmasını sağlamaktan sorumludur. Su ve kanalizasyon idareleri taşınmazlarını kiraya konu edebilmekte ve kamu geliri elde edebilmektedir.

İdare taşınmazlarının yerinde incelenmesi neticesinde; Yukarıbayır su deposu ve Hacıbaşa içme suyu arıtma tesislerinde bulunan taşınmazlar üzerinde çok sayıda radyo ve televizyon vericilerinin bulunduğu görülmüştür. Taşınmazların üzerine vericilerin konulmasına izin verilmesi karşılığında herhangi bir bedel alınmamıştır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; taşınmazlar üzerinde bulunan radyo ve televizyon vericilerinin tespit edildiği, söz konusu firmalarla görüşmelere başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, bedelsiz olarak kullanım izni verilen söz konusu taşınmazlardan ilgili mevzuat hükümleri uyarınca gelir elde edilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Atık Su Arıtma Tesislerinin Bir Kısımında Elektrik Enerjisine İlişkin Teşvikten Yararlanılmaması

Atık su arıtma tesislerinin bir kısmında elektrik enerjisine ilişkin teşvikten yararlanılması için gerekli çalışmalar tamamlanmamıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "*Teşvik*" başlıklı 29'uncu maddesinde; arıtma tesisi kuran, işleten ve yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren kuruluşların arıtma tesislerinde kullandıkları elektrik enerjisi tarifesinin, sanayi tesislerinde kullanılan enerji tarifesinin yüzde ellisine kadar indirim uygulanabileceği; teşvik tedbirleri ile ilgili esasların yönetmelikle belirleneceği, bu Kanun'da belirlenen cezalara neden olan fiilleri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin, verilen süre içinde söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmediği takdirde bu maddede yazılı teşvik tedbirlerinden yararlanamayacağı ve daha önce kendileri ile ilgili olarak uygulanmakta olan teşvik tedbirlerinin durdurulacağı ifade edilmiştir.

Söz konusu madde uyarınca yayımlanan "Atıksu Arıtma Tesislerinde Kullanılan Elektrik Enerjisi Giderlerinin Bir Kısımının Geri Ödenmesine İlişkin Karar" ile atık su arıtma tesislerinde kullanılan ve ödemesi yapılan bir önceki yıla ait elektrik enerjisi giderlerinin yüzde elli oranında geri ödeneceği kararlaştırılmıştır.

Atık su arıtma tesislerinde kullanılan elektrik enerjisi giderlerinin bir kısmının geri ödenmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla "Çevre Kanununun 29 uncu Maddesi Uyarınca Atıksu Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Yönetmelik'in "*Ödenek ve ödemenin yapılacağı kurum, kuruluş ve işletmeler*" başlıklı 4'üncü maddesinde; atık suların arıtılması amacıyla atık su arıtma tesislerinde kullanılan ve ödemesi yapılan bir önceki yıla ait elektrik enerjisi giderinin, belirlenen oranda, Bakanlık bütçesine bu amaç için ayrıca konulacak ödenekten ilgili atık su altyapı tesisi yönetimlerine geri ödeneceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "*Geri ödeme belgesinin verilmesi*" başlıklı 5'inci maddesinde; verilen geri ödeme belgelerinin 5 yıl geçerli olduğu, belgenin alınabilmesi için; atık suların derin deniz deşarjı ile bertaraf edilmesi, çevre izin belgesinin alınması, onaylı tesis projesi sunulması, arıtma tesisinde kullanılan elektrik enerjisini ölçen ayrı bir elektrik sayacının olduğuna dair belgenin ve elektrik aboneliğine dair sözleşmenin sunulması gibi şartların yerine getirilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; atık su arıtma tesislerinde kullanılan ve ödemesi yapılan bir önceki yıla ait elektrik enerjisi giderlerinin yüzde ellisinin teşvik kapsamında geri alınabilmesi için belirtilen başvuru ve yararlanma koşullarının yerine getirilerek geri ödeme belgesinin alınması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilen 4 atık su arıtma tesisi için geri ödeme belgelerinin alınmaması nedeniyle toplam 1.659.840,00 TL teşvikten yararlanılamadığı tespit edilmiştir.

Tablo 11: Atık Su Arıtma Tesisleri İçin Alınması Gereken Teşvik Bedelleri

Sıra No	Tesisat No	Tesis Adı	Toplam Ödenen Enerji Bedeli (2020) (a)	Alınması Gereken Enerji Teşvik Bedeli (b) (b=a*%50)
1	4009253006	Kızılhisar Atık Su Arıtma Tesisi	1.873.337,00	936.668,50
2	4007251726	Oğuzeli Atık Su Arıtma Tesisi	719.093,00	359.546,50
3	4010126335	Nurdağı Atık Su Arıtma Tesisi	329.988,00	164.994,00
4	4010036916	Araban Atık Su Arıtma Tesisi	397.262,00	198.631,00
Toplam			3.319.680,00	1.659.840,00

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; atık su arıtma tesislerinin elektrik enerjisi teşvikinden faydalanması için yapılması gereken işlemlerin devam ettiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; gerekli iş ve işlemlerin tamamlanarak geri ödeme belgelerinin alınması ve söz konusu atık su arıtma tesisleri için elektrik enerjisi teşvikinden yararlanılması gerekmektedir.

BULGU 8: Yönetmelik Kapsamında Yapılan Kiralamalarda Sözleşme Öncesi Kesin Teminat Alınmaması

İdarenin 2021 yılı içinde “Taşınır, Taşınmaz, Kaynak ve Hakların Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”e göre gerçekleştirdiği kiralamalarda kesin teminat alınmadan sözleşme imzalanmıştır.

İdare tarafından 12.12.2017 tarihinde yürürlüğe konulan Taşınır, Taşınmaz, Kaynak ve Hakların Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Kesin Teminat” başlıklı 40’inci maddesinde;

“(1) Taahhüdün, sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla sözleşme yapılmasından önce istekli veya müşteriden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle %6 oranında kesin teminat alınır. İstekli veya müşterinin bu zorunluluğa uymaması halinde, protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın ihale iptal edilir ve

varsa geçici teminat irat kaydedilir.

(...)”

hükmü yer almaktadır.

İdare taşınmazlarının kiralanmasına ilişkin işlemlerin incelenmesi neticesinde; kiralama sözleşmeleri imzalanmadan önce yukarıdaki Yönetmelik hükmüne göre aranması gereken kesin teminatların alınmadığı görülmüştür.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bundan sonra yapılacak olan kiralamalarda %6 kesin teminat alınacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, taşınmaz kira sözleşmelerinin imzalanmasından önce Yönetmelik hükümlerine göre teminat alınması gerekmektedir.

BULGU 9: İdarece, Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü Tarafından Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Suyun Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin) Denetimin Yapılmaması

İdare tarafından, Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilen kuyulardan tedarik edilen su miktarının faydalı tüketim miktarını aşıp aşmadığına dair inceleme ve denetim yapılmamaktadır.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun’un 2’nci maddesinde;

“(…)”

Faydalı kullanım: Yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif vesair tesislerde kullanılması.

Faydalı ihtiyaç: Yeraltı suyunu kullanacak kimsenin faydalı kullanışları için muhtaç olduğu su miktarı.

(...)”

olarak tanımlanmaktadır.

Aynı Kanun’un 4’üncü maddesinde; kuyu açan kimsenin bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğu, bu miktarı aşan suların 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği, faydalı ihtiyaç

miktarının tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tespit edileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere sondaj kuyularına ilişkin olarak tüm yetki Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde (DSİ) bulunmaktadır. Sondaj kuyularından çıkarılan suyun kiralanmasına ilişkin yetki büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idarelerince kullanılmaktadır.

Yapılan incelemelerde Gaziantep ili merkezinde işyeri kuyu aboneleri olan 3315 işyeri olduğu görülmüştür. Ancak bu abonelere ilişkin DSİ ile birlikte faydalı su tüketim miktarlarının belirlenmesine dair bir çalışma yapılmadığı anlaşılmıştır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; DSİ Bölge Müdürlüğü ile İdare arasında bölgede açılan/açılacak kuyularla ilgili bilgi alışverişinin yıl içerisinde periyodik aralıklarla yapılmasının sağlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; söz konusu kuyulara ilişkin faydalı su tüketim miktarlarının DSİ ile ortaklaşa bir çalışmayla saptanması, bu kuyularda olması muhtemel faydalı su tüketim miktarlarını aşan kısmın belirlenmesi ve kiralama kapsamına giren kuyular ile ilgili çalışmalara başlanması gerekmektedir.

BULGU 10: İdarenin Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce Sondaj İzni Verilerek Açılan Kuyuların Bilgisine Sahip Olmaması

Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilerek açılan kuyuların bilgisinin temin edilmemesi nedeniyle İdarenin ifa etmesi gereken görevler ile ilgili bilgilerinde eksiklikler bulunmaktadır.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinde;

“Yeraltı suyu işletme sahaları içinde 82'inci madde hükmüne göre belge alınarak açılması gereken kuyuların adedi, yerleri, derinlikler ve diğer vasıflarıyla çekilecek su miktarı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tesbit edilir...”

8'inci maddesinde;

“Aşağıdaki (a) ve (b) fıkralarında beyan edilen kazıların yapılması veya kuyuların açılması için Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünden belge alınması mecburidir;

a) Su temini maksadıyla, kesitleri ne olursa olsun tabii zemin üstünden itibaren derinliği Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tesbit ve ilgili bakanlığın onayından sonra ilan olunan haddi aşan her türlü çukur, sondaj ve kuyular (el ile açılan kuyular hariç),

b) Su temini maksadıyla, boyları ve kesitleri ne olursa olsun, ufki veya meyilli her türlü galeriler ve tüneller.

Bu kazıların yapılması ve kuyuların açılması su temini maksadı gütmemesi halinde, bunlar hakkında belge aranmamakla beraber, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün talebi üzerine bilgi verilmesi mecburidir.”

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre sondaj kuyu izni ve belgesinin verilmesi yetkisi Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne aittir. İdare ise aynı su havzasından beslenen ve bu su havzasından çıkarılan suyun mahallinde abonelere sunulması hizmetini tüm il sınırları içinde yerine getirmektedir. İdarenin görev alanı içinde açılan ve kullanılan kuyuların sayısının DSİ Bölge Müdürlüğünden periyodik olarak edinilmesi; arıtma tesislerine olan aşırı ve zamansız yükleri, temiz su kullanımı, atık su ve çevre temizlik vergisi gibi bedellerin tahsilatı ile alana ilişkin yatırım/işletme planlamasının yapılabilmesi açısından son derece önemlidir.

Uygulamada DSİ Bölge Müdürlüğü ile İdare arasında bölgede açılan/açılacak kuyularla ilgili olarak bilgi alışverişinin olmadığı görülmüştür.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; DSİ Bölge Müdürlüğü ile İdare arasında bölgede sondaj izni verilen kuyularla ilgili bilgi alışverişinin yıl içerisinde periyodik aralıklarla yapılmasının sağlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdarenin görev alanı içinde olan ve kullanıma açılan/açılacak kuyuların bilgisinin DSİ Bölge Müdürlüğünden periyodik olarak talep edilmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Alan İşletmelerin Kontrol ve İzleme İşlemlerinde Eksiklikler Bulunması

Bağlantı kalite kontrol ruhsatı alan bazı işletmelerin atık su deşarjlarından, debi miktarlarına göre asgari olarak belirtilen sıklıkla numune alınmamış ve deşarj limitleri kontrol edilmemiştir.

GASKİ Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Bağlantı Yönetmeliği'nin "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesinde;

"(...)

Atıksu Kaynakları: Faaliyet ve üretimleri nedeniyle atıksu üreten konutlar, ticari binalar, endüstri kuruluşları, tarımsal alanlar, kentsel bölgeler eğitim kuruluşları, tamirhaneler, atölyeler, hastaneler ve benzeri kurum, kuruluş ve işletmeleri ifade eder.

(...)

Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı (BKKR): GASKİ Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen ve endüstriyel atıksuların kanalizasyon şebekesine bağlanma ve/veya boşaltılma koşullarını belirleyen belgedir.

(...)

Deşarj: Arıtılmış olsun, olmasın, atıksuların doğrudan veya dolaylı olarak alıcı ortama (sulamadan dönen drenaj sularının kıyıda veya uygun mühendislik yapıları kullanılarak toprağa sızdırılması hariç) veya sistemli bir şekilde yeraltına boşaltılmasını ifade eder.

(...)

Endüstriyel Atıksu: Eysel atıksu dışında kalan, endüstrilerin, imalathanelerin, ticari işletmelerin, sanayi sitelerinin her türlü üretim, işlem ve prosesinden kaynaklanan atıksulardır.

(...)"

denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "Kontrol Düzeni" başlıklı 18'inci maddesinde;

"a) Endüstriyel atıksu kaynağı, deşarj yerinde veya arıtma tesis çıkışında kolayca ulaşılabilen ve çalışmaya müsait bir kontrol bacası inşa eder. Bu kontrol bacasının projesi bir plan üzerinde GASKİ Genel Müdürlüğü tarafından onaylanır.

b) GASKİ'nin gerekli gördüğü kurum, kuruluş ve işletmelerin deşarj yerinde veya ön arıtma/arıtma tesisi çıkışında kayıt yapabilen sayaç, debi ölçer ve debi ile orantılı kompozit numune alma cihazının bulundurulması ve bu cihazların sürekli olarak çalışır durumda tutulması zorunludur.

c) Ön Arıtma/Arıtma tesisi kurmuş atıksu kaynaklarının denetimleri, aşağıdaki tabloya uygun şekilde yapılır.

Debi (m³/gün)	Endüstriyel atık sular için iç izlemeye esas numune alma sıklığı	GASKİ tarafından denetime esas asgari numune alma sıklığı
< 50	Dört ayda bir	Yılda bir
51-200	İki ayda bir	Altı Ayda bir
201-1000	Ayda bir	Dört Ayda bir
1001-10000	Onbeş günde bir	Üç Ayda bir
> 10000	Haftada iki	İki Ayda bir

d) GASKİ Genel Müdürlüğü'nün denetimi altındaki ön arıtma/arıtma tesislerinin periyodik kontrol dışındaki zamanlarda işleyişi hakkında yaklaşım sağlamak amacıyla arıtma tesisine güç veren hatta, sadece arıtma tesisinin enerji sarfiyatını ölçecek elektrik sayacı takılmasını, gerekli görülen hallerde arıtmada kullanılan kimyasal madde sarfını, arıtma tesisinden oluşan çamur miktarını gösterir belgeleri belli periyotlarda isteyebilir."

hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; endüstriyel atık su deşarjlarının kanalizasyon şebekesine verilme koşullarını, ön arıtma koşullarını, kontrol düzenini ve atık sularda aranılacak özellikleri belirten bağlantı kalite kontrol ruhsatını alan endüstriyel atık su

üreten işletmelerin atık su deşarjlarından, debi miktarlarına göre asgari olarak belirtilen sıklıkla numune alınması ve deşarj limitlerinin kontrol edilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; bağlantı kalite kontrol ruhsatı alan işletmelerden 18 adedinin atık su deşarjlarından, mevzuatta belirtilen aralıklarla numune alınmadığı ve deşarj limitlerinin kontrol edilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; 18 işletmeden 9 adedine bağlantı kalite kontrol ruhsatı düzenlendiği, 2 adedinin kapandığı, 7 adedinin ise ruhsatlandırma çalışmalarının devam ettiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; çevre sağlığı açısından, işletmelerin atık su deşarjlarından asgari olarak belirtilen sıklıkla numune alınarak deşarj limitlerinin kontrol edilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Su Kayıplarının Önlenmesine Yönelik Çalışmaların Tamamlanmaması

İdare tarafından içme ve kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi amacıyla ilgili mevzuatta belirlenen düzenlemelere yönelik çalışmalar tamamlanmamıştır.

İçme ve kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi için su temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrol edilmesi amacıyla “İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği” yayımlanmıştır.

Yönetmelik’in “*Su kayıplarının azaltılması*” başlıklı 9’uncu maddesinde;

“Büyükşehir ve il belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine; diğer belediyeler su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %35, 2028 yılına kadar en fazla %30, 2033 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler. Bu kapsamda, bu Yönetmelik uyarınca çıkarılacak Teknik Usuller Tebliğinde yer alan hususlar ve 12/10/2017 tarihli ve 30208 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçme ve Kullanma Suyu Temini ve Dağıtım Sistemleri Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerekli faaliyetler yürütülür.” denilmektedir.

Söz konusu Yönetmelik uyarınca, içme ve kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolü için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla

“İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği” yayımlanmıştır.

Tebliğ’in “*Genel hükümler*” başlıklı 5’inci maddesinde;

“İdareler içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi için; idari ve fiziki su kayıplarının ölçüme dayalı olarak belirlenmesini, şebekenin ve sistemin şartnamelere ve uygulama projelerine uygun yapılmasını, kullanılan malzemelerin standartlara uygun olarak temin edilmesini, sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulmasını, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile optimum işletme şartlarının sağlanmasını, sistemin izlenmesi ve kayıt altına alınmasını ve etkili bir su yönetim sistemini sağlamakla yükümlüdür.” hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Tebliğ’in 6’ncı ve devamı maddelerinde ise, su kayıplarının önlenmesi, kullanılacak malzemeler, abonelik hizmetleri ve izinsiz su kullanımı konularında su ve kanalizasyon idarelerinin yapacağı iş ve işlemler hakkında ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

Bu kapsamda yapılan incelemeler neticesinde; İdareye ait 52 su deposundan 4 adedinin giriş ve çıkış boru hattı üzerinde debi ölçer cihazı bulunmadığı, 2012 yılında kurulan veri kontrol ve izleme sistemine (SCADA) bazı ilçe sistemlerinin adapte çalışmalarının devam ettiği, mevcut sistemin hidrolik modellemesinin üç ilçede yapıldığı ancak diğer altı ilçede yapılmadığı, Tebliğ ekinde yer alan formların internet ortamında yayımlanmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; su kayıplarının önlenmesi için izole bölgelerdeki tüm abonelerin sayaçlarının yenilendiği, su kayıp kaçak oranının 2028 yılına kadar %25 düzeyine düşürülmesi için çalışmaların devam ettiği ve usulsüz su kullanımlarının takibinin yapıldığı ifade edilmiştir.

Bulgumuzda ise; 4 su deposunun giriş ve çıkış boru hattı üzerinde debi ölçer cihazı bulunmadığı, veri kontrol ve izleme sistemine (SCADA) bazı ilçe sistemlerinin adapte çalışmalarının tamamlanmadığı, mevcut sistemin hidrolik modellemesinin altı ilçede yapılmadığı, Tebliğ ekinde yer alan formların internet ortamında yayımlanmadığı tespiti yer almaktadır.

Sonuç itibarıyla; hem su kayıp ve kaçaklarının önlenmesi hem de kamusal ve doğal kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması için su kayıplarının önlenmesine ilişkin ilgili mevzuatta yer alan düzenlemelerin tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 13: Bazı Zorunlu Trafik Sigortası Hizmetlerinin Doğrudan Teminle Alınması

İdare tarafından zorunlu trafik sigortası hizmeti açık ihale usulü ile satın alınırken beraberinde aynı hizmet parçalara bölünerek doğrudan temin yöntemiyle de alınmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde;

"İdareler, bu kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarda ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamaktan sorumludur.

(...)

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir."

hükümleri yer almaktadır.

Aynı Kanun'un "Doğrudan Temin" başlıklı 22'nci maddesinde;

"Aşağıda belirtilen hallerde ihtiyaçların ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilir:

(...)

d) Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin onbeş milyar, diğer idarelerin beşmilyar Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaseye ilişkin alımlar.

(...)"

denilmektedir.

Bu maddede büyükşehir belediyesi sınırlarındaki idareler için belirtilen parasal limit Kamu İhale Kurumunun 2021/1 sayılı Tebliği ile 121.405,00 TL olarak belirlenmiştir.

Aynı Kanun'un "Çerçeve anlaşmalar" başlıklı Ek Madde 2'sinde;

"İdareler ihtiyaç duydukları mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin olarak açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usulünü uygulamak kaydıyla çerçeve anlaşmalar yapabilir.

(...)

Çerçeve anlaşma yapılmış olması, idareye alım yapma yükümlülüğü getirmez.

(...)"

hükmü bulunmaktadır.

Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Amaç ve kapsam" başlıklı birinci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde;

"Hizmet alımları: Taşıma araçlarının ve makinelerin mutlak bakım ve onarım hizmetleri, oy pusulası basım hizmetleri, sürekli nitelikte olmayan kargo/yük taşıma hizmetleri, tercüme hizmetleri, sigorta hizmetleri, kalibrasyon hizmetleri, piyasa denetim ve gözetim hizmetleri, teşhis ve tedaviye yönelik hizmetler, elektronik haberleşme hizmetleri, arama amaçlı sondaj hizmetleri" tanımlaması yer almaktadır.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Doğrudan temine ilişkin açıklamalar" başlıklı 22'nci maddesinin 22.5.1.2. bendinde;

"Ayrıca, 4734 sayılı Kanununun 19 uncu maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanununun 22 inci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanununun 22 nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanununun temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağı hususuna dikkat edilmesi gereklidir." ifadesi bulunmaktadır.

İdarenin 2021 yılı hizmet alımlarının incelenmesi neticesinde; aşağıdaki tabloda görüleceği üzere zorunlu trafik sigortası için açık ihale usulü ile hizmet alımı yapılmasına rağmen çeşitli tarihlerde 3 kez doğrudan temin yoluyla da aynı hizmetin alındığı tespit edilmiştir.

Tablo 12: Zorunlu Trafik Sigortası Hizmet Alımları

Firma	Tarih	Usul	Tutar (TL)
K. Sigorta A.Ş.	17.02.2021	Açık İhale	385.203,00
G.R. Sigorta Ltd. Şti.	04.03.2021	22/d (Doğrudan Temin)	17.400,00
G.R. Sigorta Ltd. Şti.	29.04.2021	22/d (Doğrudan Temin)	3.980,00
G.R. Sigorta Ltd. Şti.	13.10.2021	22/d (Doğrudan Temin)	8.050,00

Aynı nitelikteki işlerin tümünün tek ihale kapsamında yapılmaması kamu alımlarında temel ilkeler olan saydamlık, rekabet, eşit muamele, ihtiyaçların uygun şartlarda karşılanması ve kaynakların verimli kullanılmasına aykırılık teşkil etmektedir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; zorunlu trafik sigortası hizmet alımı yapılan araçların ihale tarihinden sonra İdare bünyesine alındığı, sözleşme içerisinde mevcut tip ve modele uygun kalem bulunmadığından, doğrudan temin yoluna gidildiği, bahsi geçen araçların bir sonraki zorunlu trafik sigorta ihalesine dahil edildiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; İdareye ait araçların zorunlu trafik sigortalarının farklı tarihlerde yapılması gereği ve yeni araç alımlarının yapılabileceği göz önünde bulundurularak, 4734 sayılı Kanun'un Ek Madde 2'si ve Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin hükümleri uygulanarak hizmet alımı yapılması gerekmektedir.

BULGU 14: Yönetim Kuruluna Mevzuatta Öngörülen Sayıda Atama Yapılmaması

İdarenin organlarından olan Yönetim Kuruluna mevzuatında belirtilen sayıda üye ataması yapılmamıştır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinde yönetim organlarının Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlükten oluşacağı ifadesine yer verilmiştir.

Aynı Kanun'un "Yönetim Kurulu" başlıklı 7'nci maddesinde;

"Yönetim Kurulu bir başkanla beş üyeden oluşur.

Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder.

Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre ve Şehircilik Bakanının onayı ile atanır.

Yönetim Kuruluna atanan üyelerin hizmet süresi 3 yıldır. Süresi dolanlar yeniden atanabilirler. Bir üyeliğin herhangi bir sebeple boşalması halinde, yerine atananlar daha önceki üyenin süresini tamamlar.

(...)"

hükümlerine yer verilmiştir.

Yönetim Kurulunun görevleri Kanun'un 9'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Kuruluş amacına uygun olarak GASKİ'nin çalışmasına ilişkin esasları tespit etmek ve bunların Genel Müdürlükçe uygulanmasını izlemek, Genel Müdürlükçe önerilecek satma, satın alma ve ihale işlemlerinin karara bağlamak ve her bütçe yılında Genel Müdürlükçe yapılabilecek alım, satım, ihale ve kira bedellerinin üst sınırlarını belirleyerek Genel Müdüre yetki vermek, Genel Kurulca verilecek yetki çerçevesinde yurt içi ve yurt dışı borçlanmaları karara bağlamak vb. bu görev ve yetkilere örnek gösterilebilir.

Yukarıda yer açıklamalardan anlaşılacağı üzere; Yönetim Kurulu, Genel Kuruldan sonra en önemli yönetim organıdır. Ancak Yönetim Kurulunun başkan ve beş üyeden oluşması gerekirken bir üyenin atanmadığı görülmüştür.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; mevzuatta öngörülen yönetim kurulu yapısının oluşturulması ve eksik olan üyenin atanması için gerekli çalışmalara başlanılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, mevzuatta öngörülen Yönetim Kurulu yapısının oluşturulması için gerekli olan üyenin ilgili bakanlığa İdare tarafından teklif edilip atamasının gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Sözleşmeli Personel ve İşçi Statüsündeki Personelin Müdür Olarak Görevlendirilmesi

İdare tarafından sözleşmeli personel ile işçi statüsündeki personel, müdür olarak görevlendirilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam şekilleri" başlıklı 4'üncü maddesinde;

"Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle görüldür."

hükmü yer almaktadır.

Aynı maddenin; (A) fıkrasında "memur" mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, (B) fıkrasında ise "sözleşmeli personel" sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlisi olarak tanımlanmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında; belediye ve bağlı kuruluşlarında norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim, ve iletişim, planlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plancısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi hizmetlere ilişkin teknik personelin yıllık sözleşme ile çalıştırılabileceği, sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamayacağı, bu personelin yürütecekleri hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektirdiği nitelikleri taşımalarının şart olduğu hükümleri yer almaktadır.

Aynı maddenin altıncı fıkrasında ise; kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurların belediye başkanının talebi, kendilerinin ve kurumlarının muvafakatiyle, belediyelerin birim müdürü ve üst yönetici kadrolarında geçici olarak görevlendirilebilecekleri hükme bağlanmıştır.

Tedviren görevlendirmenin düzenlendiği 99 seri nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği'nde; asilde aranan şartlara sahip vekil bulunmadığı takdirde hizmetin aksamadan yürütülebilmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcıları yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından tedviren gördürülmesi belirtilmiştir.

Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar'ın 6'ncı maddesinde;

“İlgililer sözleşmelerinde belirtilen görev dışında başka bir işte çalıştırılmaz.” denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerinin yerine getirilmesiyle görevli birim yetkililerinin 657 sayılı Kanun'a tabi devlet memuru olmaları gerektiği açıktır. Söz konusu istihdam ihtiyacı ya 657 sayılı Kanun'a göre istihdam edilen devlet memurları arasından ya da 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesi kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan memurlar arasından karşılanmalıdır.

657 sayılı Kanun'a göre memur ve amir arasında hiyerarşi bulunmaktadır. Dolayısıyla sözleşmeli personelin memur ve amiri arasında bir hiyerarşik kademeye konulması veya bir memurun amiri olması mevzuat hükümlerine aykırıdır. 657 sayılı Kanun ve ilgili yönetmeliklere göre bir memur tarafından yürütülmesi gereken müdürlük görevi vekaleten veya tedviren sözleşmeli veya işçi statüsündeki bir personel eliyle yürütülemez. Buna ilave olarak, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri gereğince, sözleşmeli veya işçi personel, kadroya dayalı olarak çalışan devlet memurları hakkında sicil raporu düzenleyemez ve devlet memurlarının amiri olarak görev yapamaz. Zira, memur ile sözleşmeli personel farklı statülere sahip olup farklı kanunlara tabidirler.

İdarenin yönetici kadrolarına yaptığı atamalar incelendiğinde; 7 sözleşmeli personel ile 1 kadrolu işçinin müdür olarak tedviren görevlendirildiği görülmüştür. Bu şekilde bir uygulamanın; 657 sayılı Kanun'un belirttiği kariyer ve liyakat ilkelerini zedelediği, “Belediye ve Bağlı Kuruluşlar ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik” ile yapılan düzenlemeleri devre dışı bıraktığı, kurumsallaşmayı engellediği, kurum içinde mali kontrolü zayıflatıp riskleri çoğalttığı, personelin kariyer planlarını ertelemesi yada bırakması suretiyle personelin motivasyonunda ve veriminde düşüşe sebep olacağı düşünülmektedir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; söz konusu sözleşmeli personeller ile kadrolu işçinin görevlendirilmelerinin tedviren değil sorumlu olarak yapıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında, söz konusu personelin müdür olarak değil sorumlu olarak görevlendirildiği ifade edilse de, ilgili birimlerde müdür kadrosunda görev yapan personel bulunmadığından sorumluların fiilen müdür olarak görev yaptıkları ve bu durumun yukarıda belirtilen mevzuata uygun olmadığı açıktır.

Sonuç itibarıyla; işçi ve sözleşmeli personelin müdür kadrosunda görevlendirilmemesi, yapılan atamaların yürürlükte bulunan mevzuatın izin verdiği şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 16: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması

İdarede çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "*Çalışma şartları ve dinlenme hakkı*" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği’nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu’na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun’un 103’üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun’un 56’ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik’in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2021 yılında 555 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı’nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge’sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 103’üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede İdarede görev alan kadrolu 123 işçinin toplam 7680 gün kullandığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; 4857 sayılı İş Kanunu’na tabi kadrolu işçi olarak görev yapan personelin yıllık izinlerinin kullandırılması ile ilgili planlamanın yapılmış olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde İdarede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve İdareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 17: Kadrolu İşçilere Yıllık 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması

İdarenin kadrolu işçilerinin bir bölümüne yasal sınırın üzerinde fazla çalışma yaptırılmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Fazla çalışma ücreti" başlıklı 41'inci maddesinin birinci fıkrasında fazla çalışma; Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde haftalık kırk beş saati aşan çalışmalar olarak tanımlanmış, sekizinci fıkrasında ise fazla çalışma süresinin iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı belirtilmiştir.

Anılan maddenin son fıkrasına istinaden hazırlanan ve 06.04.2004 tarihinde yürürlüğe giren İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin "Fazla çalışmada sınır" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında ise; fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı ve bu süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu ifade edilmiştir.

İdarenin 2021 yılı personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ile fazla çalışma süresine 270 saatlik bir sınırlama getirilmesine rağmen, aşağıdaki tabloda daire başkanlıklarına göre ayrı ayrı belirtilen ve toplamda 63 işçi için bu sınırlamaya uyulmadığı görülmüştür.

Tablo 13: Fazla Mesai Süre Sınırını Aşan İşçi Sayıları ve Daire Başkanlıkları

Daire Başkanlığı	İşçi Sayısı	Fazla Mesai Süresini Aşan İşçi Sayısı
Destek Hizmetleri	2	1
Bilgi İşlem	2	1
İşletmeler	65	47
Arıtma Tesisleri	14	2
İçme Suyu	22	12
Toplam	105	63

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; kırsal mahallelerde bulunan su depolarının kontrol, bakım ve onarımlarının yapılması, foseptiklerin boşaltılması

gibi nedenlerle kadrolu işçi personellere fazla mesai yaptırıldığı, bundan sonra mesailerin 270 saati aşmaması için programsal altyapının düzenlendiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, iş ve çalışma planlamasının kadrolu işçiler için mevzuatında yer alan fazla çalışma sınırı aşılmayacak şekilde yapılması gerekmektedir.

BULGU 18: İdarede Çalışan Daimi İşçilerin Büyük Bölümü İçin Tek Bir İş Riski Zam Oranı Belirlenmiş Olması

Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (GASKİ) ile Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası (GENEL-İŞ SENDİKASI) arasında akdedilen Toplu İş Sözleşmesinde daimi işçiler için tek oran üzerinden iş riski zammı ödemesi öngörülmüştür.

Taraflar arasında akdedilen ve 01.01.2021-31.12.2023 tarihlerini kapsayan Toplu İş Sözleşmesinin 43'üncü maddesinde;

“a) Bütün işçilere fiilen çalıştıkları günler için 01.01.2021 tarihinden itibaren 1,30 TL İş Riski Zammı verilir.

b) Şoför, operatörler ve yağcılara fiilen çalıştıkları günler için 2.76 TL İş Riski Zammı verilir.

(...)”

denilmektedir.

Toplu sözleşmede yer alan mali ve sosyal haklar incelendiğinde bazı hakların kıdeme göre (ücret zammı, kıdem zammı v.s.) bazı hakların yapılan işin niteliğine göre (pompa istasyonlarında çalışanlara tanınan imkanlar) değiştiği görülmektedir. Hal böyle iken şoför, operator ve yağcılar dışında kalan bütün işçiler için işin risk durumu göz önünde bulundurulmadan %10 iş riski zammı ödenmesi hakkaniyet ilkelerine uygun düşmemektedir. İdarede her bir iş için gerekli olan eğitim, nitelik v.s. farklı olduğundan her bir işin riski de farklı olacaktır. Büro işi yapan bir işçi ile kanalizasyon işlerinde çalışan bir işçiye aynı oran

üzerinden iş riski zammı verilmesi adil bir uygulama olmadığı gibi eşit işe eşit ücret prensibine de aykırıdır.

İdarenin insan kaynakları birimi işçiler için belirlenen farklı iş riski oranlarını takip edebilecek kapasiteye sahiptir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; sonraki Toplu İş Sözleşmesinde işin niteliği ve güçlüğü göz önüne alınarak değerlendirme yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, toplu sözleşmelerde yer verilen bu tür ödemelerde yapılan işin niteliği ve güçlüğüne de göz önünde bulundurulmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 19: Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi

320 Bütçe emanetleri hesabından yapılan ödemeler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmamıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "*Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar*" başlıklı 34'üncü maddesi uyarınca; kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilmesi gerekmektedir.

Mezkûr Kanun'un "*Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları*" başlıklı 61'inci maddesinin altıncı fıkrasında;

"Muhasebe yetkilileri, 34 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumludur." hükmü yer almaktadır.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 248 ve 249'uncu maddelerinde 320 Bütçe emanetleri hesabının niteliği ve hesaba ilişkin işlemler düzenlenmiştir. Yönetmelik'te, 320 Bütçe emanetleri hesabı için, mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri

belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesinde kullanılacağı; yapılacak ödemelerde söz konusu tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasının gözetileceği belirtilmiştir.

Mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; idarenin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması nedeniyle emanet hesaplarına alınan tutarların mevzuatında belirtilen ödemelere öncelik verilmesi şartıyla muhasebe kaydına alınma sırasına göre ödenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte emanet hesaplarda izlenen söz konusu tutarların kayda alınma sırasına göre ödenmesinden muhasebe yetkilisinin sorumlu olacağı açıktır.

İdarenin hesap ve işlemleri kapsamında 320 Bütçe emanetleri hesabının ayrıntısının incelenmesi neticesinde; söz konusu hesaptan yapılan ödemelerin, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; nakit mevcudunun bütün 320 Bütçe emanetlerini ödemeye yeterli olmaması sebebiyle olabildiğince sürdürülebilir ve adil bir şekilde, mevzuat hükümleri doğrultusunda ödemelerin yapılmaya çalışıldığı ifade edilmiştir

Sonuç itibarıyla, emanet hesaplarındaki tutarların mevzuatında belirtilen esas ve usullerde ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 20: Kiraya Verilen Duran Varlıkların Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda İzlenmemesi

İdare tarafından kiraya verilen taşınmazlara ilişkin kira gelirleri; 993 Maddi duran varlıkların kira ve irtifak hakkı gelirleri hesabı ile 999 Diğer nazım hesaplar karşılığı hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "*Detaylı hesap planları*" başlıklı 46'ncı maddesi uyarınca hazırlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına, kiraya verilen taşınmazların kira gelirlerinin takibine yönelik olarak 993 Maddi duran varlıkların kira ve irtifak hakkı gelirleri hesabı eklenmiş ancak hesaba ve işleyişine ilişkin Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde hüküm düzenlenmemiştir. Bu durumda Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağı açıktır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "*993 Maddi duran varlıkların kira ve irtifak hakkı gelirleri hesabı*" başlıklı 306/U maddesinde;

“Bu hesap, kamu idarelerine ait maddi duran varlıklardan kiraya verilen veya üzerinde irtifak hakkı tesis edilenlere ilişkin olarak sözleşmelerinde yer alan kira ve irtifak hakkı gelirlerinin izlenmesi için kullanılır.” denilmektedir.

Aynı Yönetmelik’in “999 Diğer nazım hesaplar karşılığı hesabı” başlıklı 306/V maddesinde;

“Bu hesaba, bu hesap grubunda yer alan hesaplara yazılan tutarlar karşılık olarak kaydedilir.” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; kiraya verilen taşınmazlara ilişkin kira gelirlerinin 993 Maddi duran varlıkların kira ve irtifak hakkı gelirleri hesabı ile 999 Diğer nazım hesaplar karşılığı hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından kiraya verilen taşınmazlara ilişkin kira gelirlerinin yukarıda açıklanan muhasebe hesaplarında izlenmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, İdare tarafından kiraya verilen taşınmazlara ilişkin kira gelirlerinin muhasebenin bilgi verme ve izleme fonksiyonunu yerine getiren nazım hesaplarda yılı içinde muhasebeleştirilmemesi nedeniyle 2021 yılı Bilanço dipnotları açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 21: Geçerliliği Kalmamış Teminat Mektuplarının İade Edilmemesi ve Muhasebe Çıkış Kayıtlarının Yapılmaması

Teminat ve depozito olarak teslim alınan teminat mektuplarından geçerliliği kalmamış olanlar ilgililerine iade edilmemiş ve muhasebe çıkış kayıtları yapılmamıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 910 Alınan teminat mektupları hesabı ile ilgili “Hesabın niteliği” başlıklı 434’üncü maddesinde;

“Bu hesap, muhasebe birimlerine teminat ve depozito olarak teslim edilen teminat ve garanti mektupları ile şahsi ve garantiye ilişkin belgeler ve bunlardan ilgililerine geri verilenler veya paraya çevrilenlerin izlenmesi için kullanılır.” denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 435'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde;

"...Teminat olarak alınan değerlerin muhasebe biriminde gereksiz olarak bekletilmesini önlemek için; alınan teminata ait işin sonuçlandırılıp sonuçlandırılmadığı, mevzuatındaki süreler de dikkate alınarak muhasebe birimince takip edilir ve her mali yılsonunda teminata ilişkin belgeler hakkında ilgili birimden yeni bilgi alınır ve alınan bilgi doğrultusunda söz konusu mektup ve belgeler ilgisine veya ilgili bankaya iade edilir ya da ertesi mali yıla devredilir. Banka teminat mektupları, müteahhit veya müşterinin sözleşme yapmaya yanaşmaması ya da sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi gibi ilgili mevzuatında belirtilen hallerin muhasebe birimine bildirilmesinden sonra paraya çevrilebilir. Banka teminat mektupları yukarıda belirtilen paraya çevrilme hallerinin dışında, teminat konusu iş devam ettiği sürece muhafaza edilir. Yapım işlerinde kesin hesap ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından, diğer işlerde ise işin kabul tarihinden veya varsa garanti süresinin bitim tarihinden itibaren iki yıl içinde idarenin yazılı uyarısına rağmen talep edilmemesi nedeniyle iade edilemeyen kesin teminat mektupları hükümsüz kalır ve bankasına iade edilir." şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 436'ncı maddesinde; teminat ve depozito olarak muhasebe birimlerine teslim edilen belgelerin 910 Alınan teminat mektupları hesabına borç, 911 Alınan teminat mektupları emanetleri hesabına alacak; teminat mektupları ve garanti mektupları ile şahsi garantiye ilişkin belgelerden usulüne göre ilgililerine geri verilenler ile teminat mektuplarından kısmen serbest bırakılanların 910 Alınan teminat mektupları hesabına alacak, 911 Alınan teminat mektupları emanetleri hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; teminat mektuplarının teminat konusu işin devam ettiği sürece muhafaza edilmesi, yapım işlerinde kesin kabul tutanağının onaylanmasından, diğer işlerde ise işin kabul tarihinden itibaren iki yıl içinde idarelerin yazılı uyarısına rağmen talep edilmemesi nedeniyle hükümsüz kalan teminat mektuplarının ilgililerine iade edilmesi, geri verilen teminat mektuplarının 910 Alınan teminat mektupları hesabına alacak, 911 Alınan teminat mektupları emanetleri hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; geçerliliği kalmamış 6.734.019,89 TL tutarında 128 adet teminat mektubunun ilgililerine iade edilmediği ve muhasebe çıkış kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; söz konusu teminat mektuplarının iadesiyle ilgili olarak işlem yapılmaya başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, geçerliliği kalmamış teminat mektuplarının muhasebe hesaplarında kayıtlı olması nedeniyle 2021 yılı Bilanço dipnotları açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 22: Çevre Temizlik Vergisine İlişkin Gecikme Zamlarının Nazım Hesaplarda İzlenmemesi

Çevre temizlik vergisinin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme zamları 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabı ile 949 Başka birimler adına izlenen alacak emanetleri hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 470'inci maddesinde;

"Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabı, başka idareler adına tahsil edilmesi gereken diğer alacakların izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "*Hesabın işleyişi*" başlıklı 472'nci maddesinde; su ve kanalizasyon idarelerinin büyükşehir dâhilindeki her ilçe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahakkuk ettirdiği çevre temizlik vergisi tutarları ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme zammının 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabına borç, 949 Başka birimler adına izlenen alacak emanetleri hesabına alacak kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; çevre temizlik vergisinin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme zamlarının 948 Başka birimler adına izlenen alacaklar hesabı ile 949 Başka birimler adına izlenen alacak emanetleri hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından tahsil edilen 413.851,60 TL tutarında gecikme zammının yukarıda açıklanan muhasebe hesaplarında izlenmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, çevre temizlik vergisinin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme zamlarının muhasebenin bilgi verme ve izleme fonksiyonunu yerine getiren nazım hesaplarda yılı içinde muhasebeleştirilmemesi nedeniyle 2021 yılı Bilanço dipnotları açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi	2020	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 19: Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi” olarak yer almıştır.
Yağmur Sularının Uzaklaştırılmasına İlişkin Harcamaların Büyükşehir Belediyesinden Tahsilatının Yapılmaması	2020	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 5: Yağmur Sularının Uzaklaştırılmasına İlişkin Harcamaların

			Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi” olarak yer almıştır.
Atık Su Arıtma Tesislerinin Bir Kısımında Elektrik Enerjisine İlişkin Teşvikten Yararlanılmaması	2020	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 7: Atık Su Arıtma Tesislerinin Bir Kısımında Elektrik Enerjisine İlişkin Teşvikten Yararlanılmaması” olarak yer almıştır.
İdareye Ait Taşınmazların Bedelsiz Olarak Kullanılması	2020	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 6: İdareye Ait Taşınmazların Bedelsiz Olarak Kullanılması” olarak yer almıştır.
İşçilerin Ücretli Yıllık İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2020	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde,

			“BULGU 16: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması” olarak yer almıştır.
Kadrolu İşçilere 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması	2020	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 17: Kadrolu İşçilere Yıllık 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması” olarak yer almıştır.
Takipteki Alacaklar İçin Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının Kullanılmaması	2020	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde, “BULGU 5: Takibe Alınan Su Alacaklarının Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında

			İzlenmemesi” olarak yer almıştır.
Yapılandırılarak Ertelenen Su Alacaklarının Hatalı Muhasebeleştirilmesi	2020	Yerine Getirilmedi	Raporun “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde, “BULGU 6: Yapılandırılarak Ertelenen Su Alacaklarının Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi” olarak yer almıştır.